

WYMAGANIA EDUKACYJNE DLA KLASY 7

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- rozumie większość poleceń i wypowiedzi kolegów oraz nauczyciela, prosi o powtórzenie;
- słucha nagrania / interpretacji muzycznej tekstu, określa nastrój;
- mówi o najważniejszych treściach wysłuchanego utworu.

CZYTANIE UTWORÓW LITERACKICH I ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY

- czyta teksty współczesne i dawne (cicho i głośno);
- wyszukuje w tekście potrzebne informacje;
- rozpoznaje archaizmy (korzysta z przypisów);
- odczytuje tekst na poziomie dosłownym, z pomocą określa temat i problem;
- wskazuje nadawcę / adresata, podmiot liryczny, narratora;
- dostrzega motywy postępowania bohaterów i towarzyszące im emocje;
- rozpoznaje cechy liryki, epiki, dramatu oraz podstawowe gatunki (fraszka, pieśń, hymn, podanie, baśń, legenda, mit, nowela, opowiadanie, powieść);
- wskazuje elementy rytmizujące (wers, rym, strofa, refren);
- wymienia elementy świata przedstawionego, bohaterów głównych i drugoplanowych, wątek główny;
- rozpoznaje personifikację, proste środki stylistyczne;
- zna cechy komiksu, adaptacji;
- wymienia osoby uczestniczące w powstawaniu przedstawienia / filmu;
- dostrzega związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (obraz, rzeźba, fotografia);
- rozpoznaje gatunki dziennikarskie (artykuł, wywiad, reportaż);
- zna pojęcia: aforyzm, anegdota, motyw literacki, inwokacja, kontrast, ironia;

- tworzy rodzinę wyrazów, opis postaci / dzieła sztuki z pomocą.

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)

- pisze na temat, stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną;
- układa tekst o trójdzielnej kompozycji z akapitami;
- redaguje ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, notatkę, SMS, e-mail;
- tworzy plan wypowiedzi;
- pisze schematyczny opis, charakterystykę, sprawozdanie, list (nieoficjalny i oficjalny), proste opowiadanie (odtwórcze i twórcze), CV, podanie, list motywacyjny (z pomocą);
- formułuje tezę / hipotezę i proste argumenty w rozprawce (z pomocą);
- wyraża własne zdanie i krótko je uzasadnia;
- wygłasza krótki monolog / recytację z pamięci;
- uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury;
- sporządza notatkę w różnych formach.

Kształcenie językowe (gramatyka, komunikacja, ortografia i interpunkcja)

- zna podstawowe zasady ortograficzne (u/ó, ż/rz, ch/h, ą/ę, przedrostki, wielka/miała litera, końcówki, partykuła *nie*) i najważniejsze wyjątki, korzysta ze słownika ortograficznego;
- wie, czym jest błąd językowy, korzysta ze słowników (języka polskiego, poprawnej polszczyzny, frazeologicznego);
- rozróżnia głoskę i literę, samogłoski i spółgłoski, dźwięczne/bezdźwięczne, ustne/nosowe, twarde/miękkie;
- wskazuje upodobnienia pod względem dźwięczności;
- rozpoznaje części mowy odmienne i nieodmienne na typowych przykładach, odmienia je;
- rozpoznaje części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik);
- zna zasady interpunkcji zdania pojedynczego i złożonego;
- stosuje podstawowe normy językowe i zasady grzecznościowe;
- zna skrótowce i zasady ich tworzenia / odczytywania.

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe

- świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej, reaguje na wypowiedzi;
- określa tematykę wysłuchanego / przeczytanego utworu, wybiera potrzebne informacje;
- samodzielnie odczytuje teksty na poziomie przenośnym (przy niewielkiej pomocy);
- rozumie znaczenie archaizmów;
- odróżnia opinię od faktu, fikcję od rzeczywistości;
- rozpoznaje perswazję, sugestię, ironię, komizm;
- charakteryzuje podmiot liryczny / narratora / bohatera;
- wskazuje i nazywa środki stylistyczne (epitet, porównanie, personifikacja, apostrofa, pytanie retoryczne, neologizm, prozaizm, archaizacja);
- wyodrębnia obrazy poetyckie;
- omawia fabułę, elementy świata przedstawionego, rodzaj narracji;
- zna cechy gatunkowe fraszki, pieśni, hymnu, podania;
- wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym / publicystycznym, indeksie, przypisach;
- zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich;
- analizuje proste symbole i alegorie;
- rozpoznaje adaptację;
- dostrzega funkcje środków pozajęzykowych w teatrze i filmie;
- rozpoznaje styl oficjalny, nieoficjalny, urzędowy, artystyczny.

Tworzenie wypowiedzi

- pisze teksty zrozumiałe, klarowne, z dbałością o kompozycję i spójność;
- redaguje formy użytkowe z uwzględnieniem wszystkich niezbędnych elementów;
- pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, list zgodnie z cechami gatunkowymi;
- tworzy krótką wypowiedź argumentacyjną (teza / hipoteza, argumenty, przykłady);
- stosuje narrację pierwszo- i trzecioosobową;
- samodzielnie pisze CV, podanie, list motywacyjny;

- przeprowadza i zapisuje wywiad;
- pisze schematyczną recenzję;
- płynnie mówi na temat, logicznie uzasadnia zdanie;
- uczestniczy w dyskusji, odnosi się do cudzych poglądów;
- zna i stosuje językowe sposoby osiągania porozumienia oraz zasady etykiety.

Kształcenie językowe

- stosuje zasady ortograficzne w praktyce;
- dostrzega większość błędów językowych i koryguje je;
- stosuje wiedzę z zakresu fonetyki, słotwórstwa, fleksji i składni na typowych przykładach;
- rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny, formant, rdzeń, rodzinę wyrazów;
- rozumie różnicę między treścią a zakresem wyrazu;
- tworzy i odmienia imiesłowy;
- sporządza wykresy zdań pojedynczych i złożonych;
- zna i stosuje normy językowe oraz zasady grzecznościowe;
- rozpoznaje manipulację i prowokację językową;
- poprawnie zapisuje i odmienia skrótowce;
- stosuje zasady pisowni *nie* z różnymi częściami mowy.

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe

- uważnie słucha, analizuje intencję nadawcy (aluzja, sugestia, manipulacja);
- samodzielnie odczytuje teksty na poziomie przenośnym, odnosi się do kontekstów (biograficznego, historycznego, kulturowego);
- interpretuje tytuł, temat i problemy utworu;
- analizuje emocje, argumenty, tezę;
- omawia motywy postępowania bohaterów, ocenia postawy;
- identyfikuje gatunki liryczne i epickie, omawia ich cechy;
- określa funkcje środków stylistycznych;
- analizuje obrazy poetyckie i elementy świata przedstawionego;

- omawia wpływ narracji na kształt utworu;
- rozpoznaje cechy tragedii, komedii, dramatu właściwego;
- wyszukuje i porównuje informacje w różnych źródłach;
- analizuje symbole i alegorie;
- ocenia adaptację;
- samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego;
- interpretuje aforyzm i anegdotę;
- wyróżnia cechy stylów językowych;
- interpretuje pejzaż, portret, scenę rodzajową, martwą naturę.

Tworzenie wypowiedzi

- pisze teksty wyczerpujące temat, z przejrzystą kompozycją i spójnymi nawiązaniem;
- redaguje poprawne formy użytkowe (w tym apel);
- tworzy plan ramowy i szczegółowy;
- streszcza i parafrazuje tekst;
- pisze poprawne formy gatunkowe (opis, charakterystyka, sprawozdanie, list, rozprawka z tezą / hipotezą, argumentami i przykładami);
- w opowiadaniu stosuje elementy charakterystyki pośredniej, dialog, mowę zależną / niezależną;
- posługuje się stylem urzędowym;
- opisuje dzieło sztuki z odniesieniem do kontekstów;
- pisze recenzję z opinią i podstawowym słownictwem fachowym;
- aktywnie uczestniczy w dyskusji, stosuje środki retoryczne;
- reaguje na brutalność słowną, kłamstwo i manipulację.

Kształcenie językowe

- sprawnie stosuje zasady ortograficzne;
- koryguje błędy, korzystając z różnych źródeł;
- analizuje elementy językowe w tekstach kultury;
- nazywa i odmienia części mowy (w tym trudniejsze przypadki);
- rozpoznaje rodzaje podmiotu i orzeczenia, związki wyrazowe (zgoda, rząd, przynależność);

- określa rodzaje zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie;
- świadomie stosuje normy językowe i zasady grzecznościowe;
- analizuje przykłady manipulacji językowej;
- poprawnie stosuje skrótowce, wyjaśnia ich funkcje;
- zna i stosuje zasady akcentowania.

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe

- aktywnie słucha, analizuje treść, kompozycję i poprawność wypowiedzi;
- samodzielnie odczytuje teksty na poziomie przenośnym i symbolicznym, interpretuje w różnych kontekstach;
- rozumie archaizmy, odróżnia archaizm od archaizacji;
- analizuje tekst na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, ustosunkowuje się do problemów;
- polemizuje z argumentami i opiniami;
- szczegółowo charakteryzuje nadawcę / adresata / podmiot liryczny / bohatera, potwierdza ustaleniami z tekstu;
- wyjaśnia złożone motywy postępowania, wartościuje postawy;
- analizuje środki stylistyczne i ich wpływ na wymowę utworu;
- wnikliwie omawia obrazy poetyckie i elementy świata przedstawionego;
- stosuje słownictwo dotyczące dramatu, odróżnia dramat od inscenizacji / adaptacji;
- wyszukuje, porównuje i wykorzystuje informacje do własnych celów;
- ma świadomość różnic stylu i intencji między rodzajami tekstów;
- analizuje i interpretuje symbole oraz alegorie, określa ich funkcje;
- ocenia rolę twórców teatru i filmu;
- wnikliwie analizuje związki między tekstami kultury;
- wskazuje elementy stylów i określa ich funkcję;
- interpretuje dzieła malarskie z kontekstami.

Tworzenie wypowiedzi

- pisze wyczerpująco, z funkcjonalną, urozmaiconą kompozycją;

- zachowuje pełną poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną;
- redaguje różnorodne formy (opowiadanie z dialogiem i monologiem, zróżnicowane opisy, recenzję, notatkę);
- tworzy rozbudowany plan;
- w rozprawce formułuje wnikliwe argumenty, odwołuje się do kontekstów;
- indywidualizuje język bohatera, stosuje nieszablonowe rozwiązania kompozycyjne;
- wnikliwie charakteryzuje postacie, porównuje cechy, ocenia w odniesieniu do norm moralnych;
- pisze wyczerpującą recenzję z właściwym słownictwem;
- wyraża własne zdanie, trafnie polemizuje, wprowadza cytaty, sentencje;
- wygłasza ciekawy monolog / przemówienie, prowadzi dyskusję;
- dobiera środki językowe odpowiednio do sytuacji i odbiorcy;
- swobodnie stosuje sposoby osiągnięcia porozumienia i zasady etyki mowy.

Kształcenie językowe

- umiejętnie stosuje wiedzę językową w praktyce;
- dostrzega i koryguje błędy;
- płynnie stosuje wiedzę z fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni (także na przykładach podchwytliwych);
- rozpoznaje związki zgody, rzędu i przynależności;
- określa rodzaje zdań złożonych na przykładach;
- swobodnie wykorzystuje normy językowe;
- rozpoznaje i komentuje manipulację językową;
- aktywnie i asertywnie stosuje sposoby osiągnięcia porozumienia;
- tworzy poprawne dyktanda sprawdzające wybrane zasady.

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:

Kształcenie literackie i kulturowe

- ocenia wysłuchany / przeczytany tekst pod względem merytorycznym i poprawnościowym;
- czyta teksty (także spoza programu) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym;

- samodzielnie i z pasją interpretuje teksty, uwzględniając intencję nadawcy i niezbędne konteksty;
- praktycznie wykorzystuje informacje, systematycznie poszerza wiedzę humanistyczną;
- krytycznie, wielostronnie ocenia treści, zachowania i postawy w odniesieniu do systemu moralnego;
- analizuje niejednorodność dzieł literackich;
- proponuje własne interpretacje głosowe;
- prezentuje biografie twórców i konteksty w ciekawej formie;
- tworzy oryginalne przekształcenia tekstów, własne wiersze, prezentacje multimedialne.

Tworzenie wypowiedzi

- samodzielnie buduje spójne, logiczne, rzeczowe wypowiedzi z własnym, ciekawym stanowiskiem;
- tworzy oryginalne notatki i formy użytkowe;
- podejmuje próby własnej twórczości literackiej;
- pisze wypowiedzi oryginalne pod względem ujęcia tematu, z własnym stylem;
- aktywnie uczestniczy w projektach (przewodniczy, pełni ważne funkcje);
- proponuje tematy rozmów;
- prowadzi dyskusję jako dyskutant lub przewodniczący, formułuje oryginalne sądy;
- interpretuje głosowo tekst z uwzględnieniem środków stylistycznych i kontekstów;
- ocenia pracę innych w sposób krytyczny, rzeczowy i życzliwy.

Kształcenie językowe

- wykorzystując wiedzę o języku, odczytuje sensy symboliczne i przenośne;
- samodzielnie poszerza wiedzę językową i wykorzystuje ją we własnych wypowiedziach;
- tworzy ćwiczenia dykcyjne, dyktanda, informacje tekstowo-graficzne o oryginalnej formie;
- analizuje przyczyny nieporozumień komunikacyjnych w odniesieniu do klasyfikacji błędów.